

Thiện nguyện dựa vào cộng đồng là gì?

Hướng dẫn tìm hiểu và áp dụng thiện nguyện dựa vào cộng đồng

Dana R.H. Doan

Nội dung

Giới thiệu	3
Những lời kêu gọi được làm mới về thiện nguyện dựa vào cộng đồng	4
Thiện nguyện dựa vào cộng đồng không phải là một hình thái tổ chức, nó là một cách thực hành	5
Định nghĩa thiện nguyện dựa vào cộng đồng	8
Lượng giá thiện nguyện dựa vào cộng đồng	9
Kết luận	11
Tài liệu tham khảo	12

Giới thiệu

Thiện nguyện dựa vào cộng đồng bắt nguồn từ những cách thực hành lâu đời về trao đổi, giúp đỡ qua lại, tình đoàn kết, và phát triển cộng đồng. ‘Người dân địa phương giúp đỡ lẫn nhau bằng cách chia sẻ nguồn lực vì một lợi ích chung,’ là một cách thực hành mang tính quan tâm và không trừ một ai được tìm thấy ở hầu hết, nếu không muốn nói là tất cả, các nền văn hoá và cộng đồng¹. Thế nhưng, cho dù khái niệm thiện nguyện dựa vào cộng đồng đã nhận được sự chú ý trở lại từ cả các tổ chức phi lợi nhuận lẫn những nhà thiện nguyện, nhưng hướng dẫn cho những người muốn áp dụng hoặc đầu tư vào những cách tiếp cận thiện nguyện dựa vào cộng đồng hiện vẫn còn ít ỏi. Quan sát này dựa trên kinh nghiệm cá nhân của tôi khi cố gắng hiểu và áp dụng cách tiếp cận thiện nguyện dựa vào cộng đồng vào công việc của mình với các tổ chức địa phương tại Việt Nam. Nó cũng dựa trên những gì tôi tổng hợp được từ các tài liệu có sẵn về đề tài này, trong đó có nghiên cứu đến từ lĩnh vực học thuật cũng như thực tiễn. Dù lượng tài liệu tập trung vào thiện nguyện dựa vào cộng đồng đang tăng, nhưng các hướng dẫn đang tồn tại lại trình bày những cách hiểu khác nhau về khái niệm này. Bài viết này tóm tắt những tổng hợp của tôi từ các tài liệu có sẵn và tìm cách làm rõ, cho những ai có thể đang làm việc trong lĩnh vực phát triển, hiểu thực hành thiện nguyện dựa vào cộng đồng có nghĩa là gì.

---

¹ Dự án Các cộng đồng Hiệu quả, 2005; Kilmurray, 2015

Những lời kêu gọi được làm mới về thiện nguyện dựa vào cộng đồng

---

Sự quan trọng của phát triển dựa vào cộng đồng đã được ghi lại trong một số thỏa thuận phát triển quốc tế: Tuyên bố Paris (2005), Chương trình nghị sự Accra (2008), và các Mục tiêu Phát triển Bền Vững của Liên Hiệp Quốc (2015). Mỗi thỏa thuận toàn cầu này đều kêu gọi tăng cường hơn nữa sự làm chủ của địa phương và sự căn chỉnh các nguồn lực của nhà tài trợ trong việc hỗ trợ các mục tiêu quốc gia thông qua những hệ thống địa phương, bao gồm chính phủ, các quỹ, và xã hội dân sự. Tuy vậy, chưa đến 2% quỹ nhân đạo đến được các tổ chức phi lợi nhuận địa phương². Nói đến ‘sự chuyên quyền của các chuyên gia’, có vô số ví dụ về các chương trình phát triển được thiết kế cho, thay vì bởi, các cộng đồng địa phương, và việc bỏ qua kiến thức và sự lãnh đạo của địa phương, như bằng chứng cho thấy – không chỉ một lần – đã dẫn đến hậu quả thiếu tính giải trình, sự lệ thuộc ngày một tăng, tình trạng bất bình đẳng vốn tồn tại trở nên tồi tệ hơn, và các chương trình kém hiệu quả hoặc không bền vững ở địa phương.³

Khi những phê phán này tăng dần, thì những cách thực hành lâu đời như giúp đỡ qua lại, phát triển từ trong cộng đồng, và phát triển có sự tham gia dần được quan tâm trở lại.⁴ Tầm quan trọng của sự phát triển do địa phương dẫn dắt trở nên đặc biệt quan trọng thời nay, khi ngày càng nhiều chính phủ bày tỏ lo ngại về sự ảnh hưởng của viện trợ nước ngoài.⁵ Những ví dụ về các nỗ lực phát triển thất bại và việc đóng cửa không gian xã hội dân sự, kết hợp với tiềm năng về sự phát triển do địa phương dẫn dắt đã góp phần tạo ra sự chú ý trở lại dành cho khái niệm thiện nguyện dựa vào cộng đồng.

---

² van der Zee, 2015; Hodgson & Knight, 2016

³ Dự án Xây dựng Phong trào, 2017; Ruesga, 2011; Deaton, 2013; Easterly 2013; Kothari & Minogue, 2002; Escobar, 1995; Ferguson, 1994; Gilbert, 2013a; Mitchell, 2002

⁴ Sachs, 2005; Deaton, 2013; Easterly, 2013; Fowler & Wilkinson-Maposa, 2013; Cochrane, 2012; Ruesga, 2011; Civicus, 2018

⁵ Trung tâm Quốc tế về Luật Phi lợi nhuận, 2016; Civicus, 2018

Thiện nguyện dựa vào cộng đồng không phải là một hình thái tổ chức, nó là một cách thực hành

---

Khi nhắc đến thiện nguyện dựa vào cộng đồng, nhiều người thường nghĩ nó đồng nghĩa với các quỹ cộng đồng. Dù nhiều học giả và người thực hành hay mặc định các quỹ cộng đồng thì làm thiện nguyện dựa vào cộng đồng, tôi muốn lưu ý tránh đánh đồng một hình thái tổ chức cụ thể với một cách thực hành như thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Có hai lý do để phải thận trọng. Thứ nhất, thiện nguyện dựa vào cộng đồng là một cách thực hành phổ biến đã bắt nguồn từ lâu trước khi quỹ cộng đồng đầu tiên được thành lập ở Cleveland, Ohio vào đầu những năm 1900⁶. Thứ hai, thiện nguyện dựa vào cộng đồng là một quá trình hơn là một hình thái tổ chức⁷.

Thiện nguyện dựa vào cộng đồng liên quan đến nhiều khái niệm về thiện nguyện, bao gồm: thiện nguyện của người dân, thiện nguyện của doanh nghiệp, thiện nguyện có sự tham gia, thiện nguyện đồng đẳng (ví dụ như người nghèo giúp đỡ lẫn nhau), thiện nguyện vì công lý xã hội, thiện nguyện với thổ dân, thiện nguyện theo nơi chốn, và đồng-sản xuất⁸. Những khái niệm này chia sẻ nhiều chuẩn mực và giá trị giống nhau, như: thương người như thể thương thân, tối lửa tắt đèn có nhau, tình làng nghĩa xóm, sự tự lực, và sự tương trợ lẫn nhau. Những khái niệm này hiện diện trong các cách thực hành truyền thống trên toàn thế giới, như Nam Phi – *Ubuntu*⁹, Kenya – *Harambee*; Ireland – *Meitheal*; Trung Quốc – *Tình người*; và một số quốc gia châu Mỹ Latin – *Buen Vivir*. Và, ở Bắc Mỹ, các bộ tộc thổ dân từ lâu đã áp dụng cách thực hành tương trợ lẫn nhau, thường xuyên tham gia vào việc huy động và tái đầu tư nguồn lực của họ để bảo vệ và tăng cường cộng đồng¹⁰. Đó là một chiến lược thường được người nhập cư áp

---

⁶ Kilmurray, 2015

⁷ Pond & Hodgson, 2018

⁸ Ruesga, 2011; Lynn & Wisely, 2006; Fowler & Wilkinson-Maposa, 2016; Suarez, 2012; Mottiar & Ngcoya, 2016; Aspen Institute, 2014; Ostrom, 1999; Pestoff, 2006; Phillips, 2018.

⁹ Ubuntu: Moyo, 2016; Ngcoya & Mottiar, 2016; Harambee: Copeland-Carson, 2007; Moyo, 2016; Meitheal: Kilmurray, 2015; Renqing: Yang, 1994; Wang et al, 2008; Buen Vivir: Merino, 2016.

¹⁰ White, 2004; Berry, 1999

dụng, họ thường tận dụng các nguồn lực sẵn có trước những nghịch cảnh thường gặp trong hoàn cảnh ly hương¹¹.

Những ví dụ kể trên – và còn nhiều ví dụ khác nữa – về thiện nguyện dựa vào cộng đồng được biểu hiện bằng nhiều hình thái tổ chức, bao gồm, nhưng không hạn chế ở: các quỹ dựa vào bản sắc, vòng tròn trao tặng, quỹ cộng đồng, hội nhóm tôn giáo, ngân hàng thanh niên, đội nhóm tình nguyện, và hợp tác xã.¹² Dù vậy, tôi muốn lập luận rằng không phải hình thái mà quá trình mới quyết định liệu thiện nguyện dựa vào cộng đồng có hiện diện hay không. Quy mô quá hẹp, hoặc một sự tập trung quá hẹp, vào hình thái tổ chức sẽ hạn chế chúng ta hiểu về vai trò hiện tại của những người thực hành thiện nguyện dựa vào cộng đồng – cũng như vai trò tiềm năng của họ – trong việc ‘khai thác sự trao tặng ở địa phương để phục vụ cho phát triển và công lý xã hội.’¹³ Ngoài ra, dù sự phát triển do địa phương dẫn dắt có thể đã là mục tiêu nền tảng của quỹ cộng đồng đầu tiên, nhưng chỉ một tỉ lệ nhỏ các quỹ cộng đồng ngày nay là gắn thân với thiện nguyện dựa vào cộng đồng theo định nghĩa trong bài viết này¹⁴. Trong thực tế, một số quỹ cộng đồng chạy theo nhà tài trợ mà hi sinh sứ mệnh của tổ chức, trong khi nhiều quỹ khác thì lại tập trung vào sự tồn tại của chính tổ chức mình mà hi sinh nhu cầu của các cộng đồng mà họ lập ra để phục vụ.¹⁵

Ngoài quỹ cộng đồng, còn một loạt hình thái tổ chức khác có tiềm năng nuôi dưỡng thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Điều khiến một tổ chức phù hợp với quá trình này là sự cam kết với các chuẩn mực chung, với một sự tập trung vào cả phương tiện và mục đích của cách tiếp cận đó¹⁶. Những chuẩn mực mang tính nền tảng của thiện nguyện dựa vào cộng đồng gồm có: sự có qua có lại, tình đoàn kết, sự minh bạch, tính trách nhiệm, và lòng tin¹⁷. Tương tự, để có được một cộng đồng vững mạnh, sống hài hòa với thiên nhiên, hoặc tăng cường sự sung túc của một cộng đồng, các tổ chức tìm cách khai thác thiện nguyện dựa vào cộng đồng thường áp dụng những chuẩn mực và cách thực hành sau:

Nằm trong xã hội Các tổ chức nằm trong xã hội có thể định nghĩa các vấn đề dựa trên những ưu tiên của cộng đồng; trân trọng các loại tài sản cộng đồng –

---

¹¹ Fadiman, 1997; Min, 1992

¹² Franklin, 2017; Pond & Hodgson, 2018; Wilkinson-Maposa, 2018

¹³ Gilbert, 2018:18

¹⁴ Sacks, 2014; Graddy & Morgan, 2006; Mazany & Perry, 2014; Joseph, 2016

¹⁵ Kilmurray, 2016; Guo & Brown, 2006

¹⁶ Knight, 2017:64

¹⁷ Fukuyama, 1995, 2001; Etzioni et al, 2004; Pentland, 2014; Phillips, 2018a

‘lấy những gì chúng tôi có để làm những gì chúng tôi cần’; và vận hành ở cấp độ tương tác mang tính cộng đồng nhất¹⁸.

Ưu tiên các mối quan hệ Các mối quan hệ có vai trò đầu tiên và quan trọng nhất trong thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Và thiện nguyện dựa vào cộng đồng làm việc để điều phối các mối quan hệ bằng cách xây dựng sự gắn kết, bắc cầu, và liên kết vốn trong các cộng đồng ở địa phương và giữa các cộng đồng địa phương với những nguồn tài nguyên từ bên ngoài, vì những mối quan hệ tin cậy phát triển từ những sự tương tác lặp đi lặp lại, chân thành, và có qua có lại¹⁹.

Đồng sản xuất Các tổ chức đồng sản xuất trao tiếng nói, quyền kiểm soát, và quyền hạn cho những cá nhân, gia đình, và cộng đồng mà họ phục vụ trong việc thiết kế, thực hiện, và đánh giá chương trình²⁰.

Tập trung vào những nguyên nhân gốc rễ Việc theo đuổi sự thay đổi về mặt cơ cấu hoặc hệ thống bên cạnh những biện pháp khắc phục ngắn hạn là cần thiết, và giúp đảm bảo không gây phương hại trong quá trình thực hiện²¹.

Những người tập hợp và điều phối chân thành, chủ động, trung lập Các tổ chức tìm cách điều phối những mối quan hệ có nhiều bên liên quan bằng cách đem đến kiến thức, chuyên môn, và sự thấu hiểu khách quan trong khi vẫn chú ý đến tiểu tiết, chẳng hạn như ngày, giờ họp và các yêu cầu hậu cần khác²².

Huy động các nguồn lực Thiện nguyện dựa vào cộng đồng bao gồm việc xác định, định giá, và huy động những nguồn lực đa dạng có sẵn, từ vốn tài chính và con người đến vốn văn hoá và đạo đức²³.

Sự lãnh đạo tình thức Những tổ chức nuôi dưỡng sự tò mò, sáng tạo và đối thoại dân sự; xác định những mối quan tâm chung và nắm bắt được sự đồng thuận trên những vấn đề then chốt; và thuyết phục được những người có quyền lực

---

¹⁸ Knight, 2012; Martinez-Cosio & Bussell, 2013; Putnam et al., 2004; Blackbelt Community Foundation; Pond & Hodgson, 2018; Mazany & Perry, 2014; Knight, 2017: 134; Gilbert, 2018.

¹⁹ Putnam, 1995; Woolcock, 1998; Putnam et al., 2004; Pentland, 2014; Fukuyama, 1995, 2001.

²⁰ Martinez-Cosio & Bussell, 2013; Pond & Hodgson, 2018; Hodgson, Knight & Mathie, 2012; Wilkinson-Maposa, 2018; Phillips, 2018a; Knight, 2017

²¹ Martinez-Cosio & Bussell, 2013; Pond & Hodgson, 2018; Gilbert, 2018; Harrow & Jung, 2016; Edwards & Sen, 2000

²² Mazany & Perry, 2014; Majic, 2011; Eikenberry, 2009; Knight, 2017

²³ Mazany & Perry, 2014; Joseph, 2016; Yang, 1994

chia sẻ nó với người khác chính là các tổ chức thiện nguyện dựa vào cộng đồng²⁴.

Ngày nay, có nhiều tổ chức thiện nguyện nêu sự quan tâm, hoặc đặt mục tiêu thúc đẩy nội lực cho các cá nhân và nhóm người để tăng cường tiếng nói của họ, làm họ trở thành những tác nhân tích cực trong nỗ lực giải quyết vấn đề hoặc hình dung ra một thực tế mới trong cộng đồng của họ. Nhưng chỉ những đơn vị trung gian có áp dụng những chuẩn mực và cách thực hành kể trên mới có thể được gọi là các đơn vị trung gian thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Hình thái tổ chức chỉ liên quan nếu hình thái đó có thể nuôi dưỡng hoặc hàm chứa những cách thực hành như vậy.

Định nghĩa thiện nguyện dựa vào cộng đồng

Khi nghiên cứu tài liệu học thuật và tài liệu dựa trên thực tiễn về thiện nguyện dựa vào cộng đồng, bạn có thể bắt gặp nhiều cách định nghĩa và mô tả²⁵. Có nhiều điểm tương đồng và khác biệt trong những nỗ lực này để định nghĩa và mô tả thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Nhìn chung, chúng cho thấy một tiến trình hợp tác bao gồm xác định và đẩy mạnh nguồn lực sẵn có trong một cộng đồng. Tầm quan trọng của việc cân bằng hoặc ‘dịch chuyển’ tương quan quyền lực xuất hiện trong một số bài viết, phần nào ám chỉ lý do tại sao nhiều định nghĩa nhấn mạnh đến sự lãnh đạo của cộng đồng hoặc sự kiểm soát của cộng đồng với những nguồn lực sẽ được triển khai trong cộng đồng ấy, bất luận những nguồn lực đó đến từ đâu.

Có một cuộc tranh luận đang diễn ra về việc liệu cụm từ ‘cộng đồng’ được nhắc đến trong thiện nguyện dựa vào cộng đồng là để chỉ nơi chốn địa lý hay còn có nghĩa nào khác nữa. Hầu hết các bài viết, dù có chủ ý hay không, đều cho phép một cách diễn dịch khá rộng về cụm từ cộng đồng, cho rằng nó có thể chỉ về một khu vực địa lý, bản sắc, giá trị, mối quan tâm, văn hoá, đức tin chung, hoặc bất kỳ đặc điểm hoặc trải nghiệm chung nào.

---

²⁴ Mazany&Perry,2014;Burns&Worsley,2015;Martinez-Cosio&Bussell,2013;Putnametal,2004;Edwards& Sen, 2000

²⁵ Tôi tìm được 13 bài viết tìm cách định nghĩa hoặc mô tả thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Có thể truy cập những định nghĩa và mô tả này trong phiên bản dài hơn của bài viết này.

Với tôi, mô tả do Pond và Hodgson đưa ra (2018: 5) là định nghĩa sát nhất. Họ viết rằng: ‘thiện nguyện dựa vào cộng đồng vừa là một hình thái của và một lực đẩy cho, sự phát triển do địa phương thúc đẩy, có thể tăng cường năng lực và tiếng nói cộng đồng, xây dựng niềm tin, và, quan trọng hơn hết, tận dụng và phát huy các nguồn lực địa phương’. Tuy nhiên, tôi thấy định nghĩa này còn có thể phát triển thêm nữa, nhằm làm rõ mục tiêu mong muốn. Sự phát triển do địa phương thúc đẩy là phương tiện chứ không phải là mục đích. Vì lý do này, tôi đề nghị có một điều chỉnh nhỏ trong định nghĩa Pond và Hodgson như sau:

Thiện nguyện dựa vào cộng đồng vừa là một hình thái của, và lực đẩy cho, sự phát triển do cộng đồng thúc đẩy, có thể tăng cường năng lực và tiếng nói cộng đồng, xây dựng niềm tin, và, quan trọng hơn hết, tận dụng và phát huy các nguồn lực địa phương, **được huy động để xây dựng và duy trì một cộng đồng vững mạnh.**

Lượng giá thiện nguyện dựa vào cộng đồng

Trong phạm vi của bài viết này, tôi không chủ trương đề xuất phương pháp lượng giá tính hiệu quả của thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Thay vì vậy, tôi chỉ giới thiệu các mục tiêu và biện pháp đo lường được trích dẫn từ cái tài liệu có liên quan đến thiện nguyện dựa vào cộng đồng.

Những bài viết nhắc đến các mục tiêu khác nhau trong việc theo đuổi thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Một số mục tiêu là mục tiêu nền tảng, được thiết kế để thay đổi giá trị, chuẩn mực hoặc hành vi. Ví dụ như, đảm bảo người dân có tính làm chủ hoặc có một cảm giác thuộc về (Phillips, 2018b; Enns et al, 2014; Hodgson, Knight & Mathie, 2012). Các mục tiêu khác thì dài hạn, như giảm nghèo hoặc bền vững về môi trường (Etzioni et al 2004; Knight, 2017; Merino, 2016). Trong những trường hợp khác thì đó là một sự kết hợp giữa mục tiêu ngắn hạn và dài hạn. Ví dụ như, xây dựng tài sản, năng lực, và lòng tin để cộng đồng vững mạnh hơn (Pond & Hodgson, 2018; Hodgson, Knight & Mathie, 2012; Gilbert, 2018; Wilkinson-Maposa, 2018).

Một số biện pháp đo lường, hoặc chỉ số về tiến trình, khác nhau được mô tả trong tài liệu về thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Bảng dưới đây trình bày những biện pháp khác nhau được đề cập, và những nỗ lực để phân loại chúng

thành tiến trình hoặc kết quả (vd, liệu một biện pháp đo lường là dùng để đánh giá phương tiện để đạt được mục đích hay là để đánh giá chính mục đích đó):

Biện pháp đo lường	Tiến trình	Kết quả
Gia tăng về các giá trị hợp tác: lòng tin, sự tôn trọng, công lý xã hội	▪	▪
Gia tăng về các hành vi hợp tác: thay đổi về chính sách, xây dựng các mối liên kết, lắng nghe, chia sẻ, xây dựng năng lực, vận động chính sách, sự tham gia, sự không loại trừ	▪	▪
Thay đổi tư duy: hi vọng, cảm giác cộng đồng/thuộc về		▪
Tăng cường mối quan hệ: loại, chất lượng, số lượng	▪	▪
Vòng lặp phản hồi: phản hồi của cộng đồng, tác động, tính hữu ích	▪	
Các cộng đồng bị lề hóa trở nên vững mạnh hơn: tài sản, năng lực, lòng tin		▪
Sự công bằng được cải thiện (giới, chủng tộc,v.v.)		▪
Giảm nghèo: nhu cầu của con người được đáp ứng, tình trạng sung túc nói chung		▪

Nguồn: Hodgson & Knight, 2010; Martinez-Cosio & Bussell, 2013; Edwards & Sen, 2000; ECP, 2005; Hodgson, Knight & Mathie, 2012; White, 2016; Phillips, 2018b.

Như có thể thấy rõ trong danh sách các biện pháp đo lường trên đây và mô tả về mục tiêu trước đó, các tổ chức thiện nguyện dựa vào cộng đồng có thể có những mục tiêu khác nhau, đòi hỏi những cách tiếp cận khác nhau để đo lường tiến trình. Tôi chỉ hi vọng rằng phần này kêu gọi được sự chú ý đến sự cần thiết của các tổ chức trong việc rõ ràng về mục đích của mình và trong các biện pháp đo lường mà họ sẽ sử dụng để hỗ trợ việc quản trị tốt và ra quyết định hiệu quả trong quá trình triển khai.

Kết luận

Dù có lịch sử lâu đời và gần đây được quan tâm trở lại, song khái niệm thiện nguyện dựa vào cộng đồng vẫn chưa được hiểu thấu đáo. Trong khi đó, những người đang dần thân vào thiện nguyện dựa vào cộng đồng, và đang đi theo hướng thiện nguyện dựa vào cộng đồng – như một tiến trình do cộng đồng thúc đẩy, tập trung vào nâng cao tài sản, năng lực, và lòng tin địa phương – lại thiếu sự hướng dẫn rõ ràng cho công việc của họ. Bài viết này nhằm đến cung cấp hướng dẫn cho chính những người đang tham gia và quan tâm đến thiện nguyện dựa vào cộng đồng đó.

Những tổ chức trung gian thiện nguyện dựa vào cộng đồng cho rằng mình áp dụng một cách tiếp cận dài hạn bằng cách xây dựng các cộng đồng vững mạnh thông qua việc áp dụng các chuẩn mực và cách thực hành tạo ra những hành vi hợp tác. Mục tiêu này có thể đạt được khi những nhà lãnh đạo của tổ chức nằm trong xã hội, ưu tiên các mối quan hệ, đồng sản xuất với các thành viên của cộng đồng, tập trung vào gốc rễ vấn đề, phục vụ như những người tập hợp chân thành và có chủ ý, và chứng tỏ được lối lãnh đạo thức tỉnh. Cách tiếp cận này của các tổ chức thiện nguyện dựa vào cộng đồng có liên quan đến các cộng đồng theo kiểu nơi chốn, bản sắc, văn hoá, mối quan tâm, và những điểm tương tự. Với những người cung cấp nguồn lực đến từ bên ngoài, cách tiếp cận này cũng hữu ích trong việc giúp họ tập trung nỗ lực của mình vào việc xây dựng tài sản, năng lực và lòng tin địa phương để các cộng đồng có thể hiện thực hóa tầm nhìn của họ.

Tài liệu tham khảo

Aspen Institute, The (2014). *Đến Một Nơi Tốt Đẹp Hơn: Nhóm Nhà Tài Trợ Trong Khu Phố & Diễn Đàn Viện Aspen về Các Giải Pháp Cộng Đồng*. 14-9-2014. Truy cập ngày 30-10-2018 tại:

<https://aspencommunitysolutions.org/report/towards-a-better-place/>

Berry, M.L. (1999). 'Thiện Nguyện của Thổ Dân Mỹ: Mở rộng sự tham gia xã hội và sự tự quyết.' Trong *Các nền văn hoá quan tâm: Thiện nguyện trong các cộng đồng Mỹ đa dạng*, Washington, DC: Council on Foundations, 29–106.

Quỹ Cộng Đồng Blackbelt, (2018). Câu khẩu hiệu của tổ chức, truy cập vào tháng 10-2018 tại: <http://blackbeltfound.org/>

Xây Dựng Dự Án Phong Trào (2017). 'Chúng Tộc và Lãnh Đạo: Đối mặt với Khoảng Trống Lãnh Đạo Mang Yếu Tố Chúng Tộc.' Truy cập vào ngày 30-10-2018 tại: http://www.buildingmovement.org/reports/entry/race_to_lead.

Burns, D. & Worsley, S. (2015). *Định vị trong bối cảnh phức tạp của phát triển quốc tế*. Rugby, UK, Practical Action Publishing.

Civicus (2018). 'Báo Cáo Tình Hình Xã Hội Dân Sự 2018.' Truy cập ngày 15-11-2018 tại: <https://www.civicus.org/index.php/state-of-civil-society-report-2018>

Cochrane, James R (2012). 'Khó So Sánh Phát Triển Và Công Lý.' Trong: J. R. Cochrane, E. Bongmba, I. Phiri, và D. Water, *Sống bên Bờ vực: Những bài tiểu luận nhằm*

tôn vinh Steve de Gruchy, Nhà hoạt động và Nhà thần học (trang 188–200). Pietermaritzburg, South Africa: Cluster Publications.

Biểu đồ Quỹ Cộng Đồng. n.d. 'Các Chiều Kích của Lĩnh Vực.' Truy cập ngày 3-11-2018.

<http://communityfoundationatlas.org/facts/>.

Copeland-Carson, J. (2007). 'Thiện Nguyện của Kiều Dân Kenya: Những Thực Hành Chính, Xu Hướng và Vấn Đề.' Viết cho tổ chức Sáng Kiến Thiện Nguyện và Sáng Kiến Công Bằng Toàn Cầu, Trường Đại học Harvard University. (Tháng 3-2007). Truy cập ngày 1-11-2018 tại: <https://www.tpi.org/learning-center/kenyan-diaspora-philanthropy-key-practices-trends-and-issues>

Deaton, Angus (2013). *Cuộc Tẩu Thoát Vĩ Đại: Sức Khỏe, Của Cải, và Nguồn Gốc Bất Công*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Easterly, William (2013). *Sự Chuyên Quyền Của Các Chuyên Gia: Những Nhà Kinh tế, Nhà Độc tài, và Những Quyền bị Quên lãng của Người Nghèo*. New York: Basic Books.

Edwards, M. & Sen, G, (2000). 'Các Tổ chức Phi chính phủ, thay đổi xã hội và sự chuyển hoá trong các mối quan hệ con người: một nghị trình dân sự của thế kỷ 21.' *Third World Quarterly*, Volume 21(4): 605–616.

Dự Án Các Cộng Đồng Hiệu Quả (ECP) (2005). 'Thiện Nguyện Dựa Vào Cộng Đồng

và Công Bằng chủng tộc: Sự Tiến Bộ Trông Như Thế Nào.' Những Kết quả từ Khảo sát Sơ bộ của Quỹ Ford. Tháng 2-2005. Truy cập ngày 16-1-2018 tại: www.racialequitytools.org/resourcefiles/ecp.pdf

Eikenberry, A.M. (2009). *Vòng tròn trao tặng: thiện nguyện, hội từ thiện, và dân chủ*. Bloomington: Indiana University Press.

Enns, Charis; Bersaglio, Brock; và Kepe, Thembele (2014). 'Những Tiếng Nói của Thổ Dân và Quá trình Hình thành Nghị trình Phát triển Hậu 2015: Sự Chuyển Quyền Tái diễn của Sự tham gia.' *Third World Quarterly*, Volume 35, No. 3: 358–375.

Escobar, A. (1995). *Khuyến khích phát triển: sự hình thành và phá huỷ Thế giới Thứ ba*. Princeton NJ: Princeton University Press.

Etzioni, Amitai, Volmert, Andrew, & Rothschild, Elanit (2004). *Độc giả Công xã: Vượt khỏi những Điều thiết yếu*

Fadiman, A. (2012). *Linh hồn nhập vào và bạn ngã bệnh: một đứa trẻ Hmong, các bác sĩ người Mỹ, và sự va chạm của hai nền văn hoá*. New York: Farrar, Straus và Giroux, 2012.

Ferguson, J. (1994). *Cỗ máy chống-chính trị: 'phát triển', phi chính trị hoá và quyền lực quan liêu ở Lesotho*. Minneapolis, University of Minnesota Press.

Fowler, A. và Wilkinson-Maposa, S. (2013). 'Thiện Nguyện Đồng Đảng Giữa Người Nghèo Với Nhau ở Nam Phi: Những Góc Nhìn Ở Cộng Đồng về Vốn Xã Hội và Hội Hợp Dân Sự.' Trong Aina & Moyo (Eds.) *Trao tặng để Giúp đỡ, Giúp đỡ để Trao tặng: Bối cảnh và Chính trị của Thiện nguyện châu Phi*, Amalion Press, Senegal: 105–130.

Franklin, Jason (2017). 'Bãi xã luận.' *The Foundation Review*: Volume 9(3): 2–5.

Fukuyama, Francis (1995). *Lòng tin: Những Đạo Đức Xã Hội và việc tạo ra Thịnh vượng*. Free Press Paperbacks, New York.

Gilbert, Hillary (2018). 'Đã đến lúc để #DịchChuyểnQuyềnLực? Thiện nguyện dựa vào cộng đồng và sự phát triển lâu bền.' Quỹ Toàn cầu dành cho các Quỹ cộng đồng. Truy cập ngày 20-10-2018 tại: <http://www.globalfundcommunityfoundations.org/information/time-to-shiftthe-power-community-philanthropy-and-durable-dev.html>.

Guo, Chao & William A. Brown (2006). 'Hiệu quả làm việc của Quỹ Cộng đồng: Kết Nối Các Nguồn Lực và Nhu cầu Cộng đồng.' Vol 35(2): 267–287 .

Graddy, Elizabeth A. & Morgan, Donald L. (2006). 'Quỹ Cộng đồng, Chiến lược tổ chức, và Chính sách công.' *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*, Vol. 35(4): 605–630

Groch, Sharon (2001). 'Những Không Gian Tự Do: Tạo Ý thức Phản đối trong Phong trào Quyền người khuyết tật'. Chương 4 trong Mansbridge và Morris (Eds.) *Ý thức phản đối: Những Góc nhìn khách quan của Biểu tình xã hội*. The University of Chicago Press, Chicago and London.

Harrow, J. & Jung, T. (2016). 'Thiện nguyện dựa vào cộng đồng và phát triển cộng đồng: những dấu hiệu sống còn của quỹ cộng đồng?' *Community Development Journal*, Volume 51(1): 132–152.

Hodgson, J. và B. Knight (2016). 'Sự Trỗi dậy của Thiện nguyện dựa vào cộng đồng.' *Alliance Magazine*, Volume 21(4): 31–35.

Hodgson, J., Knight, B. & Mathie, A. (2012). *Thế hệ mới của Quỹ Cộng Đồng*. Coady International Institute & Global Fund for Community Foundations với sự tài trợ của Trung tâm Nghiên cứu Phát triển Quốc tế, Canada.

Trung tâm Quốc tế về Luật Phi lợi nhuận (ICNL) (2016). 'Khảo sát các Xu hướng Ảnh hưởng đến Không gian Dân sự: 2015–2016.' *Các Xu hướng Toàn cầu trong Luật về Tổ chức Phi chính phủ*. Volume 7(4): 1–21.

Đại sứ Joseph, James (2016). 'Từ thiện thì tốt nhưng công lý còn tốt hơn: Hình dung lại tiềm năng của thiện nguyện dựa vào cộng đồng.' Bài phát biểu chính vào ngày 1-12-2016 tại Hội nghị Thượng đỉnh Toàn cầu 2-16 về Thiện nguyện dựa vào Cộng đồng. Truy cập ngày 20-10-2018 tại: <http://www.globalfundcommunityfoundations.org/latest-news/2017/1/9/charity-is-good-but-justice-is-better-summit-keynote-address.html>

Kilmurray, A. (2015). 'Việc ra quyết định có sự tham gia trong các xã hội có sự cạnh tranh: Những ví dụ từ lĩnh vực thiện nguyện dựa vào cộng đồng.' *Foundation Review*, Vol. 7, No. 3: 84–97.

Kilmurray, A. (2016). 'Thiện nguyện dựa vào cộng đồng. Bối cảnh, khái niệm và thách thức: một bài tổng hợp tài liệu'. <http://www.globalfundcommunityfoundations.org/information/community-philanthropy-the-context-concepts-and-challenges-a.html>

Knight, Barry (2017). *Nghĩ lại về cái nghèo: Điều gì làm nên một xã hội tốt đẹp?* Policy Press Bristol. Truy cập ngày 1-8-2018 tại: <http://www.oapen.org/search?identifier=634731>

Kothari, U. & Minogue, M. (2002). 'Những góc nhìn phê bình về phát triển: giới thiệu.' Trong Kothari, U. & Minogue, M. eds. *Lý thuyết & thực hành phát triển: những góc nhìn phê*. Basingstoke: Palgrave. pp1–15.

Lynn, E. & Wisely, S. (2006). 'Bốn Truyền thống của Thiện nguyện.' Trong Davis & Lynn (Eds.) *Độc giả Tham gia Dân sự*. Great Books Foundation.

Majic, Samantha (2011). 'Phục vụ Người lao động tình dục và Thúc đẩy sự Tham gia Dân chủ: Nghĩ lại về Vai trò của các Tổ chức Phi lợi nhuận trong Đời sống Dân sự và Chính trị ở Mỹ'. *Perspectives on Politics*, Volume 9(4): 821–839.

Martinez-Cosio, Maria & Bussell, Mirle Rabinowitz (2013). *Những tác nhân ủa sự thay đổi: Thiện nguyện và Phát triển cộng đồng thế kỷ 21* (Loạt bài về Nghiên cứu và Thực hành Phát triển cộng đồng) Ấn bản thứ nhất, Abingdon, Oxon; New York: Routledge, 2013.

Mazany, T., & Perry, D. C. (2014). *Ở lại đây mãi mãi: các quỹ cộng đồng và những thách thức của thế kỷ 21*. Armonk, New York: M.E. Sharpe.

Merino, Roger (2016). 'Một lựa chọn thay thế cho 'sự phát triển thay thế': Buen vivir và phát triển con người ở các quốc gia vùng Andes.' *Oxford Development Studies*, Volume 44 (3): 271–286.

Min, Pyong Gap (1992). 'Cơ cấu và Chức năng xã hội của Nhà thờ của Người nhập cư Hàn Quốc tại Hoa Kỳ.' *International Migration Review*, Volume 26(4): 1370–1394.

Mitchell, T. (2002). *Nguyên tắc của các chuyên gia: Ai Cập, chính trị kỹ thuật, sự hiện đại*. Berkeley: University of California Press

Moyo, Bhekinsi (2016). 'Làm thế nào để khiến các xã hội phát triển thịnh vượng: vai trò của thiện nguyện châu Phi.' Trong Mahomed, Halima & Coleman, Elizabeth (eds.) *Xác lập tính làm chủ: Suy ngẫm về Thập niên đầu tiên của TrustAfrica*. Weaver Press: 17–28.

Mottiar, S. and Ngcoya, M. (2016). 'Thiện nguyện vì thổ dân: Thách thức những mặc định phương Tây.' Chương 9 trong Jung, Phillips, & Harrow (Eds.) *Bạn đồng hành Routledge của Thiện nguyện*. Routledge: Abingdon and New York.

Ngcoya, M. và Mottiar, S. (2016). *Sự đồng đẳng, Ubuntu, và Công lý xã hội*. Cape Town: Hội đồng Nghiên cứu Dịch vụ Con người, trang 1–12.

Ostrom, E. (1999). 'Vượt qua dự Phân chia lớn: Đồng sản xuất, Hiệp trợ, và Phát triển.' Trong M. McGinnis (ed.) *Sự quản trị và Phát triển đa tâm: Tài liệu đọc từ Hội thảo về Lý thuyết Chính trị và Phân tích chính sách*. University of Michigan Press: Ann Arbor.

Paarlberg, L. E., & Yoshioka, T. (2016). 'Tác động của Cấu trúc Kinh tế Địa phương lên Thiện nguyện dựa vào cộng đồng.' *Public Administration Review*, Volume 76(2): 340–350.

Pentland, A. (2014). *Vật lý xã hội: Những ý tưởng hay lan truyền như thế nào – những bài học từ một ngành khoa học mới*. New York: The Penguin Press, 2014.

Pestoff, Victor (2006). 'Công dân và sự đồng sản xuất các dịch vụ phúc lợi: Chăm sóc trẻ ở tám quốc gia châu Âu.' *Public Management Review*, Volume 8(4): 503–519.

Phillips, Susan (2018a). 'Hòa hợp hay bất hòa: Thúc đẩy nghiên cứu trong Gia đình có tên gọi "Thiện nguyện dựa vào cộng đồng."' TBD, trình bày tại ISTR 2018.

Phillips, Susan (2018b). 'Nơi Mới trong Nơi chốn của Thiện nguyện dựa vào cộng đồng: các Quỹ cộng đồng và Phong trào xây dựng cộng đồng.' TBD, trình bày tại ISTR 2018.

Pond, Anna và Hodgson, Jenny (2018). 'Thiện nguyện dựa vào cộng đồng Dịch chuyển quyền lực như thế nào: Nhà tài trợ có thể làm gì để giúp điều đó xảy ra.' *GrantCraft*. Truy cập ngày 16-10-2018: <http://www.grantcraft.org/guides/how-community-philanthropy-shifts-power>.

Putnam, RD. (1995). *Bowling một mình: Vốn xã hội đang suy giảm của Mỹ*. *Journal of Democracy* January 1995: 65–78.

Wilkinson-Maposa, S. (2018). 'Sức sống và sự chấn động: tìm hiểu những sự hình thành tổ chức mới của thiện nguyện dựa vào cộng đồng.' Bài viết viết cho Hội nghị Hiệp hội Quốc tế về Nghiên cứu Lĩnh vực thứ ba (ISTR), Amsterdam, Thnag1 7- 2018.

Woolcock, M. (1998). 'Vốn xã hội và phát triển kinh tế: Hướng đến một sự tổng hợp lý thuyết và khung chính sách.' *Lý thuyết và Xã hội*, Volume 27: 151–208.

Yang, Mayfair Mei-Hui (1994). *Quà tặng, Ôn huệ & Yếu tiện: Nghệ thuật Quan hệ Xã hội ở Trung Quốc*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press, 1994.

Putnam, R.D., Light, I., Briggs, X., Rohe, W.M., Vidal, A.C. Hutchinson, J., Gress, J., Woolcock, M. (2004). 'Sử dụng vốn xã hội để giúp lồng ghép lý thuyết kế hoạch, nghiên cứu, và thực hành.' *Tập san của Hội Kế hoạch Hoa Kỳ*, Volume 70(2): 142–192.

Ruesga, G. Albert (2011). 'Xã hội Dân sự và Thiện nguyện từ Cộng đồng.' Trong *Cẩm nang Oxford về Xã hội Dân sự*. Oxford University Press, Chapter 36.

Sachs, Jeffrey (2005). *Kết thúc của Cái Nghèo: những Khả năng Kinh tế cho Thời đại chúng ta*. Penguin Press.

Sacks, E.W. (2014). 'Tầm Quan trọng lớn dần của các Quỹ cộng đồng.' Quỹ Charles Stewart Mott và Trường Thiện nguyện Gia đình Lilly, Đại học Indiana, IN (2014).

Suarez, D. (2012). 'Cấp tài trợ như một hình thức vận động chính sách: Sự trỗi dậy của Thiện nguyện Công lý Xã hội.' *Lãnh đạo & Quản lý Phi lợi nhuận*, Vol. 22(3): 259–280.

van der Zee, Bibi (2015). 'Chưa đến 2% quỹ nhân đạo "đi trực tiếp đến các tổ chức phi chính phủ địa phương"' *The Guardian*, 16-10-2015. [truy cập ngày 19-10-2018 tại: <https://www.theguardian.com/global-development-professionals-network/2015/oct/16/less-than-2-of-humanitarian-funds-go-directly-to-local-ngos>]

Wang, Chang Lu; Siu, Noel Y.M., và Bradley R. Barnes (2008). 'Tầm quan trọng của lòng tin và tình người trong sự định hướng dài hạn của các mối quan hệ doanh nghiệp--với doanh nghiệp Trung Quốc.' *Industrial Marketing Management*, Vol. 37, No. 7: 819–824.

White, S.C. (2016). 'Giới thiệu: những khuôn mặt của sung túc.' Trong White, SC. & Blackmore, C., eds. *Văn hoá của sự sung túc: phương pháp, nơi chốn, chính sách*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. Trang 1–44.

White, W.L. (2004). 'Các nhóm tương trợ cải thiện: một hiện tượng quốc tế lâu dài.' *Hiệp hội Nghiên cứu về tình trạng Nghèo*, Volume 99: 532–538.

Quỹ GFCF làm việc với những quỹ cộng đồng riêng lẻ và các tổ chức cấp tài trợ địa phương khác cùng mạng lưới của họ, đặc biệt ở nam bán cầu và các nền kinh tế mới nổi ở Trung và Đông Âu. Thông qua các gói tài trợ nhỏ, hỗ trợ kỹ thuật, và mạng lưới, GFCF giúp các tổ chức địa phương tăng cường và phát triển để họ có thể đạt được tiềm năng của mình như phương tiện cho sự phát triển địa phương, và như một phần của cơ sở hạ tầng cho sự phát triển lâu bền, xóa nghèo, và sự tham gia của người dân.

Về báo cáo này

Đây là phiên bản rút ngắn của một bài viết dài hơn của cùng tác giả, được điều chỉnh dành riêng cho những người thực hành thiện nguyện cộng đồng. Để đọc bản dài hơn, vui lòng liên hệ Dana R.H. Doan (danarhdoan@gmail.com).

Về tác giả

Dana R.H. Doan đã làm việc trong lĩnh vực phát triển dựa vào cộng đồng hơn 20 năm. Bà thành lập Trung tâm Hỗ trợ Phát triển Cộng đồng LIN tại Việt Nam, là cố vấn cho các tổ chức phi lợi nhuận tại Mỹ và Đông Nam Á, và hiện là nghiên cứu sinh tiến sĩ tại Trường Thiện nguyện Gia đình Lilly.

Xuất bản vào Tháng 8- 2019.

Quỹ Toàn Cầu dành cho Các Quỹ Cộng Đồng

Tầng 4
158 Jan Smuts Avenue Rosebank
Johannesburg 2196 Nam Phi

www.globalfundcf.org
info@globalfundcf.org

Một công ty trách nhiệm hữu hạn.
Đăng ký tại Bắc Ireland Số NI073343

Số đăng ký tổ chức từ thiện XT18816

Loại hình công ty Section 21 (Nam Phi): 2010/000806/08

Xuất bản bởi Quỹ Toàn Cầu dành cho các Quỹ cộng đồng. Bảo lưu mọi quyền.